

նայ առանց ջրի մնալ. իսկ գետի՝ լճի ու ծովի քով եղածները պէտք չէ ստէպ ուռգել։ Ջուր տալը շուտով մեծցընելու համար միայն է. իսկ թէ որ սովորական չափը հասնելէն ետքն ալ ուռգես՝ ուշ ծաղիկ կուտայ և հունտը ուշ կը հասուննայ։

Երբոր բամբակը մէկ ոտնաչափ բարձրութիւն կ'ունենայ, պէտք է բարձր ճիւղերուն շատին ծայրերը կտրել։

Հիւանդութիւններն ու խասակար ճճիւնէրը։ Բամբակին շատ կը վնասեն՝ մանաւանդ ծաղիկ տալու ժամանակը՝ սաստիկ ցուրտ քամիները, չորութիւնը, յորդ անձրեւը։ Ուրիշ հասարակ ճճիւններէն զատ՝ մէկ որդ մըն ալ կայ որ բամբակի ճճի կ'ըսուի. ասիկայ երկու իրեք օրուան մէջ բոլոր տերեւները կ'ուտէ, և ինչուան տասը ամիս կը քչէ ասոր տուած վնասը. միայն թէ Եւրոպացիք ազատ են աս որդէն, և հնդկաստան ու Ինդիկայ կը գտնուի։ Երբ Երբեք ջնջելու ուրիշ ճար չկայ, բայց եթէ անդադար հոգ ու արթնութիւն։

Բաղէլան կերպը։ Երբեք թափելէն ետքը պատիճներ կը ձևանան, որ առաջ կանաչ են ու ետքը կը դեղնին. երբոր ասոնք կը հասուննան, պատիճները կը ճաթին, ու բամբակին հետ պըլլուած հունտը մէջէն կ'ելլէ կ'իյնայ որ ժողվելու է։ Երբ ժողվելու համար տաք կամ չոր ատեն ընտրելու է. և պէտք չէ կճեպով մէկտեղ ժողվել որ չոր կճեպը կոտորտելով՝ բամբակին հետ չխառնուի. հապա կճեպը բանալու և բամբակին կծիկը դուրս հանելու է, ու ետեւէ ետեւ որչափ որ հասուննան՝ այնչափ ժողվելու է։ Երբ ժողված կծիկները կողովի մէջ դնելէն ետքը՝ շարժելու ու ցնցելու է որ մէջը գտնուած որդերը կամ կտորուանքը թափին. յետոյ հովթը փուկ ու չոր տեղ մը տարածելու է որ աղէկ մը չորնան։ Օգուշանալու է որ ան փռած տեղի կենդանիներ չմտնեն ու հունտը չուտեն։

Բամբակը կճեպէն հանելէդ ետքը իր հունտին հետ կ'աւծ կ'ըլլայ. ասիկայ բաժնելու համար՝ պարզ գործիք մը հնարած են որ երկու գըլանաձև փայտեր են ու մէկմէկու հակառակ կը դառնան. ան գլաններուն վրայ մէկ ծայրէն մէկալը դէպ'ի երկայնութիւնը ճեղքեր ըլլալով՝ բամբակը անոնց վրայ կը կուռի, ու հունտը վար կը թափի։ Ետքը ան գլաններուն վրայի բամբակը կը ժողվեն, մէջը աղտ մը կայ նէ՝ կը հանեն, ու բամբակը կ'ապոց կ'ընեն։

Պարզը շոգով հասցնելու հարգ։

Երբեք գիտեն որ սև պատի դիմացը եղած ծառերուն պտուղը աւելի շուտ կը հասուննայ. բայց որովհետեւ բոլոր պատերը սև ներկելն ալ աչքի գէշ կ'երևնայ, Եւրոպացիները գաղղիացին նոր հնարք մը գտաւ, որ պարտիզպանութեան ճեմարանն ալ ընդունեցաւ։

Երբոր աս է. մէկ քանի կղմիտոր՝ կ'առնէ, անոնց ներսի կողմը սև կը ներկէ, ու մէյմէկ ծայրէն ծակելով՝ ան ծակէն երկաթ թել մը կ'անցընէ ու սարփինային՝ փայտէն կը կախէ. երբոր խաղողներուն ողկոյզը աղէկ մը կը մեծնայ, աս կղմիտորն ուն ներսի դիէն կը կախէ. աս կերպով սովորականէն տասնըհինգ օր առաջ խաղողը կը հասուննայ. և աւելի շուտով ալ կ'ըլլայ՝ թէ որ կղմիտորին վերի բաց կողմը աղիւս մը դրնես, որով տաքութիւնը ներսի կողմը աւելի ամփոփուի։ Երբեք կը հետեւի որ եթէ դեղձին, ծիրանին և ուրիշ պտուղներուն ետեւն ալ մէյմէկ չիտակ աղիւս դնես սև ներկած, անոնք ալ շուտով կը հասուննան։

1 Բիւրեք։

2 Ամաւել։